

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 35 Volume: 7 Issue: 35

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ALGILANAN POLİTİK ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ
THE VALIDITY AND RELIABILITY OF TURKISH VERSION OF THE PERCEIVED POLITICAL SELF-EFFICACY SCALE

Ahmet AKIN*

Mustafa SAVCI**

Ümran AKIN***

Basri ÖZÇELİK****

Öz

Bu araştırmanın amacı Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği'nin (APÖYÖ; Caprara, Vecchione, Capanna, & Mebane, 2009) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırma çeşitli kamu ve özel kurumlarında görev yapan 203 (105 kadın, 98 erkek; 40 yönetici, 163 çalışan) kişi üzerinde yürütülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizinde 10 maddeden ve tek boyuttan oluşan modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2= 58.38$, $sd= 33$, $RMSEA= .062$, $IFI=.98$, $CFI= .98$, $RFI= .93$, $NFI= .95$, $NNFI= .97$, $GFI= .95$, $AGFI= .91$ ve $SRMR= .036$). Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktör yükleri .56 ile .82, düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları ise .55 ile .78 arasında sıralanmaktadır. Bu sonuçlar ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Algılanan Politik Öz-yeterlik, Geçerlik, Güvenirlilik, Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Abstract

This study investigated the validity and reliability of the Turkish Version of the Perceived Political Self-Efficacy Scale (PPSES; Caprara, Vecchione, Capanna, & Mebane, 2009). Participants were 203 (105 were female and 98 were male; 40 were manager and 163 were worker) individuals. Results of confirmatory factor analysis demonstrated that the 10 items loaded on one factor and the uni-dimensional model was well fit ($\chi^2= 58.38$, $df= 33$, $RMSEA= .062$, $IFI= .98$, $CFI= .98$, $RFI= .93$, $NFI= .95$, $NNFI= .97$, $GFI= .95$, $AGFI= .91$, $SRMR= .036$). Cronbach alpha internal consistency coefficient of the scale was found as .92. The corrected item-total correlations of PPSES ranged from .55 to .78. Factor loadings ranged from .56 to .82. These results demonstrate that this scale is a valid and reliable instrument.

Keywords: Perceived Political Self-efficacy, Validity, Reliability, Confirmatory Factor Analysis.

GİRİŞ

Günümüz dünyasında yaygınlaşan demokrasiye ve insan haklarına verilen önemin artmasına bağlı olarak bireylerin politik süreçlere katılımının artırılması hedeflenmektedir. Politik süreçlere katılan bireyler, içerisinde bulunduğu toplumun şekillenmesinde önemli bir

* Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, aakin@sakarya.edu.tr

** Arş. Gör. Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mustafasavci045@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, uakin@sakarya.edu.tr

**** Öğr. Gör. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, bozcelik@sakarya.edu.tr

rol oynamaktadır. Becker'e (2004) göre politik katılım, bireylerin kendisini politik açıdan ne derece yeterli gördüğü ile ilişkilidir. Diğer bir deyişle politik öz-yeterlik düzeyi yüksek bireylerin, politik süreçlere daha fazla katıldığını ve dolayısıyla kendisi ve içerisinde bulunduğu toplumu ilgilendiren politikaları sürdürme ve sosyal değişimleri yönlendirme olanağının daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür (Anduiza & San Martin, 2011; Wu, 2003).

Sosyal Öğrenme kuramcılarında Albert Bandura tarafından kavramsallaştırılan öz-yeterlik, bireyin bir eylemi gerçekleştirmek için gerekli becerilere sahip olduğuna ilişkin inancı olarak tanımlanmaktadır (Akkoyunlu & Kurbanoglu 2003). Diğer bir deyişle öz-yeterlik, bireyin bir işi başarma yeteneğine ve kapasitesine ilişkin kendi yargısıdır (Senemoğlu 1998). Öz-yeterliğin boyutlarından biri olan ve ilk olarak Campbell, Gurin ve Miller (1954) tarafından kavramsallaştırılan politik öz-yeterlik, bireyin vatandaşlık görevlerini gerçekleştirmesine olanak sağlayarak politik süreçler üzerinde etkili olmasını mümkün kılan, kendisinde var olduğuna veya olacağına inandığı politik yeteneklerine ilişkin inançları olarak tanımlanmaktadır. Politik öz-yeterlik, bireyin politik süreçler üzerinde etkili olduğuna/olabileceğine ilişkin inançlarıdır (Beaumont, 2010; Becker, 2004). Algılanan politik öz-yeterlik ise bireyin politik sistemlere karşı kendi kapasitesi hakkında ulaştığı yargılar olarak tanımlanmaktadır (Caprara, Vecchione, Capanna, & Mebane, 2009).

Politik öz-yeterlik, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey ve politik bilgi gibi bazı sosyal ve demografik faktörlerden etkilenmektedir. Craig ve Maggiotto'ya (1982) göre eğitim, sosyo-ekonomik ve politik bilgi düzeyi yüksek bireylerin algılanan politik öz-yeterlik düzeyi eğitim, sosyo-ekonomik ve politik bilgi düzeyi düşük bireylere göre daha yüksektir. Dolayısıyla bazı bireysel ve sosyal değişkenlerin algılanan politik öz-yeterlik düzeyinde ve dolayısıyla politik katılım üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Anderson'a (2010) göre politik yeterlik, içsel ve dışsal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Dışsal politik yeterlik, bireyin kamu kurumu ve kamu görevlilerine ilişkin görüşleri olarak tanımlanırken içsel politik yeterlik, bireyin politik süreçlere etkin katılımı ve politik süreçleri anlama yeteneklerine ilişkin bireysel değerlendirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Niemi, Craig, & Mattei, 1991). İçsel politik yeterlik algılanan yeterlik ve algılanan etkililik olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Algılanan yeterlik boyutu, bireyin temel politik durumları anlayıp anlayamadığına ilişkin kaygılarını oluşturmaz. Algılanan etkililik boyutu ise seçmenlerin politik kararların nasıl alındığı konusunda hissettiklerini ifade etmektedir (Holbert, Lambe, Dudo, & Carlton, 2007). Araştırmalarda içsel politik yeterliğin politik katılımın çeşitli formlarını desteklediği (Kenski, 2004; Morrell, 2003), algılanan politik öz-yeterlik (Pinkleton & Austin, 2001) ve politik ilgi (Cohen, Vigoda, & Samorly, 2001) ile pozitif ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda içsel politik yeterlik düzeyi yüksek bireylerin algılanan politik öz-yeterlik düzeyinin daha yüksek olduğu, politik süreçlere daha fazla ilgi duyduğu ve politik katılımının yüksek olduğu söylenebilir.

Politik öz-yeterlik, politik katılımın önemli bir yordayıcısı olarak kabul edilmektedir (Becker, 2004). Buna göre politik öz-yeterlik düzeyi yüksek bireylerin politik süreçlere daha fazla katıldığı vurgulanmaktadır. Politik süreçlere katılım gösteren bireyler sosyal ve politik değişimlerde rol oynamaktadır. Bu bağlamda demokrasi ve insan haklarının gelişmesi bireylerin politik katılımı ile politik katılım ise politik öz-yeterlik düzeyi yüksek bireylerin varlığı ile mümkündür. Dolayısıyla algılanan politik öz-yeterliği tanımlamak ve buna ilişkin ölçme araçları tasarlamak bireysel ve toplumsal açıdan giderek önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı Caprara ve diğerleri (2009) tarafından geliştirilen Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği (APÖYÖ) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri çeşitli kamu ve özel kurumlarında çalışan 203 kişi üzerinde yürütülmüştür. Çalışma grubu 105 kadın, 98 erkekten oluşmaktadır. Çalışma grubunun 40'ı yönetici, 163'ü çalışandır.

Veri Toplama Aracı

Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği (APÖYÖ)

Bireyin algılanan politik öz-yeterliğini değerlendirmek amacıyla Caprara ve diğerleri (2009) tarafından geliştirilen APÖYÖ 10 madde ("Güvendiğin politik programların devamının sağlanması için kendi çevrende (iş, arkadaş, aile) seferberlik ve bilgilendirme faaliyetlerini etkili bir şekilde destekleme", "Kendi partinin aktivitelerini sürdürmesi için önemli miktarda para toplama") ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5'li Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir ("1" Hiç "5" Her zaman). APÖYÖ toplam bir algılanan politik öz-yeterlik puanı vermektedir. Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan açımlayıcı faktör analizinde maddelerin tek faktörde toplandığı saptanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda tek boyutlu algılanan politik öz-yeterlik modelinin iyi uyum verdiği bulunmuştur ($\chi^2=270.04$, $sd= 35$, $CFI=.97$, $SRMR=.03$, $RMSEA=.07$). Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .83 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .40 ile .78 arasında, faktör yükleri ise .41 ile .83 arasında değişmektedir. Ölçekte maddelerin her birine ait puanlar toplanarak düşük ve yüksek puanlar elde edilir. Yüksek puanlar yüksek düzeyde algılanan politik öz-yeterliği göstermektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmaktadır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir (Caprara ve diğerleri, 2009).

İşlem

APÖYÖ'nün Türkçeye uyarlanması sürecinde öncelikle ölçeği geliştiren Gian Vittorio Caprara ile elektronik posta yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır. İlk aşamada ölçeğin İngilizce formu, iyi düzeyde İngilizce bilen beş öğretim üyesinden oluşan bir komisyon tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra bu Türkçe formlar geri tercüme edilerek Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Daha sonra Türkçe form anlam ve gramer açısından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Ardından denemelik Türkçe form psikolojik danışma ve rehberlik ve ölçme ve değerlendirme alanında uzman olan beş öğretim üyesine incelenilerek görüşleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. APÖYÖ'nün yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. APÖYÖ'nün güvenilirliği iç tutarlılık yöntemiyle, madde analizi ise düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 17.0 ve LISREL 8.54 (Jöreskog & Sörbom, 1996) programları kullanılmıştır.

BULGULAR

Madde Analizi ve Güvenirlik

APÖYÖ'nün maddelerinin ayırt etme gücünü belirlemek amacıyla madde analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .55 ile .78 arasında sıralandığı görülmüştür. APÖYÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 1'de görülmektedir.

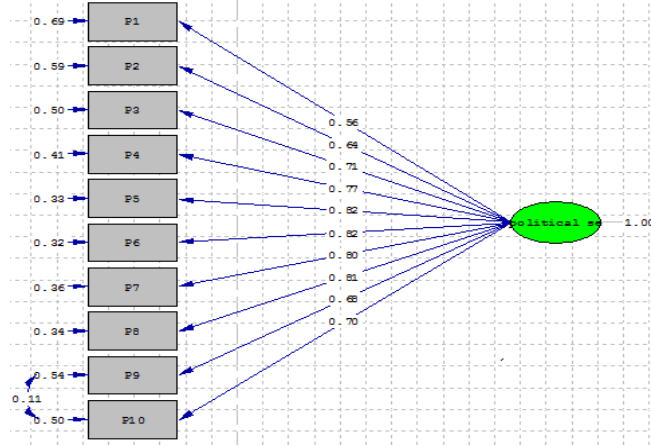
Tablo 1: APÖYÖ Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

Faktör	Madde no	<i>r_{ix}</i>
Algılanan Politik Öz-Yeterlik	1	.55
	2	.64
	3	.70
	4	.73
	5	.78
	6	.77
	7	.76
	8	.76
	9	.64
	10	.69

Yapı Geçerliği

Doğrulayıcı Faktör Analizi

APÖYÖ'nün yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Elde edilen uyum indekslerinin ($\chi^2= 58.38$, $sd= 33$, $RMSEA= .062$, $IFI= .98$, $CFI= .98$, $RFI= .93$, $NFI= .95$, $NNFI= .97$, $GFI= .95$, $AGFI= .91$ ve $SRMR= .036$) iyi uyum verdiği saptanmıştır. APÖYÖ tek boyutlu bir yapı olup ve faktör yükleri .56 ile .82 arasında değişmektedir. Doğrulayıcı faktör analizine ait faktör yükleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

ekil 1: Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeğine İlişkin Path Diagram, ve Faktör Yükleri

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Caprara ve diğerleri (2009) tarafından geliştirilen Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda tek boyutlu algılanan politik öz-yeterlik modelinin uyum indekslerinin iyi uyum verdiği saptanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi ile model-veri uyumuna ilişkin hesaplanan istatistiklerden en sık kullanılanları Ki-kare (χ^2), χ^2/sd , $RMSEA$, RMR , GFI ve $AGFI$ 'dir. Hesaplanan χ^2/df oranının 5'ten küçük olması, GFI ve $AGFI$ değerlerinin .90'dan yüksek olması, $SRMR$ ve $RMSEA$ değerlerinin ise .05'ten düşük çıkması, model-veri uyumunu göstermektedir. Bununla birlikte, GFI 'nin .85'ten, $AGFI$ 'nin .80'den büyük çıkması, $RMSEA$ değerlerinin .10'dan düşük çıkması, model veri uyumu için kabul edilebilir alt sınırlar olarak kabul edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2012; Schweizer, Moosbrugger, & Schermelleh-Engel, 2003; Sümer, 2000; Şimşek, 2007; Tavşancıl, 2006).

Ölçeğin iç tutarlılık katsayısının yüksek bulunması iç tutarlılığının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda kullanılacak ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Sipahi, Yurtkoru, & Çinko, 2008) dikkate alınrsa, ölçeğin güvenilirlik düzeyinin yeterli olduğu söylenebilir. Madde-toplam korelasyonunun yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin, bireyleri ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği (Büyüköztürk, 2004) göz önüne alındığında, madde-toplam korelasyonlarının yeterli olduğu görülmektedir. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek amacıyla, algılanan politik öz-yeterlik ile ilişkili olabilecek çeşitli psikolojik yapıları değerlendiren,

geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerle Algılanan Politik Öz-Yeterlik Ölçeği arasındaki ilişkiler incelenebilir. İleride yapılacak çalışmalarda, test tekrar test yöntemiyle ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- AKKOYUNLU, Buket., Kurbanoglu, Serap (2003). "Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Öz-Yeterliği Üzerine Bir Çalışma", *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, s. 1-10.
- ANDERSON, R. Mary (2010). "Community psychology, political efficacy, and trust", *Political Psychology*, 31(1), p. 59-84.
- ANDUIZA, Eva., San Martin., Josep (2011). *Political Efficacy and Confidence Among Migrants*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- BEAUMONT, Elizabeth (2010). *Political Agency and Empowerment: Pathways for Developing a Sense of Political Efficacy in Young Adults*, Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- BECKER, Rolf (2004). "Political Efficacy and Voter Turnout in East and West Germany", *Swiss Political Science Review*, 11, p. 57-86.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2004). *Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- CAMPBELL, Angus., Gurin, Gerald., Miller, E. Warren (1954). *The voter decides*, Row Peterson: Evanstone.
- CAPRARA, G. Vittorio., Vecchione, Michele., Capanna, Cristina., Mebane, Minou (2009). "Perceived Political Self-Efficacy: Theory, Assessment, and Applications", *European Journal of Social Psychology*, 39, p. 1002-1020.
- COHEN, Aaron., Vigoda, Eran., Samorly, Aliza (2001). "Analysis of the Mediating Effect of Personal-Psychological Variables on the Relationship Between Socio-Economic Status and Political Participation: A Structural Equations Framework", *Political Psychology*, 22, p. 727-757.
- ÇOKLUK, Ömay., Şekercioğlu, Güçlü., Büyüköztürk, Şener (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok DEĞİŞKENLİ SPSS ve LISREL Uygulamaları*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- CRAIG, C. Stephen., Maggiotto, A. Michael (1982). "Measuring political efficacy", *Political Methodology*, 8, p. 85-109.
- HOLBERT, R. Lance., Lambe, L. Jennifer., Dudo, D. Anthony., Carlton, A, Kristin (2007). "Primacy Effects of the Daily Show and National TV News Viewing: Young Viewers, Political Gratifications, and Internal Political Self-Efficacy", *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 51(1), p. 20-38.
- HU, Li-tze., Bentler, M. Peter (1999). "Cut-off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives", *Structural Equation Modeling*, 6, p. 1-55.
- JÖRESKOG, Karl G., Sörbom, Dag (1996). *LISREL 8 Reference Guide*, Lincolnwood, Illinois: Scientific Software International.
- KENSKI, Kate (2004). "The Reciprocal Effects of External and Internal Political Efficacy: Results from the 2000 U.S. Presidential Election", Paper presented at the World Association for Public Opinion Research Conference in Phoenix, Arizona, May 11-13.
- MORRELL, E. Michael (2003). "Survey and Experimental Evidence for a Reliable and Valid Measure of Political Efficacy", *Public Opinion Quarterly*, 67, p. 589-602.
- NIEMI, G. Richard., Craig, C. Stephen., Mattei, Franco (1991). "Measuring Internal Political Efficacy in the 1988 National Election Study", *The American Political Science Review*, 85, p. 1407-1413.
- PINKLETON, Bruce. E., Austin, W. Erica (2001). "Individual Motivations, Perceived Media Importance and Political Disaffection", *Political Communication*, 18, p. 321-334.
- SCHWEIZER, Karl., Moosbrugger, Helfried., Schermelleh, E. Karin (2003). "Models for Hierarchical Structures in Differential Psychology", *Methods of Psychological Research - Online*, 8(2), p. 159-180.
- ŞİMŞEK, Ö. Faruk (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş*, İstanbul: Ekinoks Yayınları
- SİPAHİ, Beril., Yurtkoru, E. Serra., Çinko, Murat (2008). *Sosyal Bilimlerde Spss İle Veri Analizi* (2. Basım), İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- SÜMER, Nebi (2000). "Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar", *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), p. 74-79.
- TAVŞANCIL, Ezel (2006). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi* (3. Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- WU, C. Li (2003). "Psycho-Political Correlates of Political Efficacy: The Case of the 1994 New Orleans Mayoral Election", *Journal of Black Studies*, 33, p. 729-760.